

Vital Landscapes v polčase

Geografický ústav SAV je jedným z ôsmich akademických a konzultačných pracovísk z Českej republiky, Maďarska, Nemecka, Poľska a Rakúska, ktoré sú zapojené do riešenia medzinárodných projektov v rámci programu *European Territorial Cooperation Objective, CENTRAL EUROPE Programme* – Hodnotenie a udržateľný rozvoj kultúrnej krajiny pomocou využitia inovatívnych participatívnych a vizualizačných nástrojov (t. j. *Vital Landscapes*). Geografický ústav SAV sa doň zapojil projektom *Alternatívy rozvoja podmalokarpatskej kultúrnej krajiny*, ktorý je orientovaný na regionálny prístup k danej problematike.

Uvedený projekt, časovo rozvrhnutý na obdobie od apríla 2010 do marca 2013, sa v súčasnosti nachádza v polovici. Jeho riešitelia sa preto rozhodli prostredníctvom médií bližšie informovať verejnosť o doterajších výsledkoch projektu i o jeho ďalších plánoch.

Stretnutie s novinármi, ktoré sa uskutočnilo 28. 9. 2011 v autentickom prostredí rekonštruovaného mlyna v Doľanoch, bolo spojené s exkurziou po vybraných miestach unikátnej a dnes do značnej miery ohrozenej kultúrnej krajiny podmalokarpatského regiónu. Región tvorí pás obcí medzi Smolenicami a Bratislavou-Račou, ktorých katastrálne územie zaberá východnú, resp. juhovýchodnú časť Malých Karpát vrátane ich úpätia a juhovýchodnú časť regiónu tvorí Podunajská pahorkatina. Celková rozloha oblasti je 488 km² a v 22 obciach a dvoch mestských častiach žije vyše 90 000 obyvateľov.

Podmalokarpatská kultúrna krajina, typická vinohradníckym

charakterom väčšiny obcí, prechádza v poslednom období – najmä v Bratislave a jej blízkom okolí – deštruktívnymi zmenami. Vinice miznú a na ich mieste rastú nové obytné štvrte (logistické či iné centrá) bez akýchkoľvek väzieb na okolitú kultúrnu krajinu. Chýba vhodné prepojenie nových stavieb s krajinou či pôvodnou architektúrou, prepojenie nového obyvateľstva so starým a celým okolím, nevyhovujúce je zväčša aj dopravné spojenie, atď. Krajina sa fragmentuje, nenávratne znehodnocuje a jej ďalší rozvoj nevzbudzuje optimizmus.

Jedným z hlavných cieľov projektu *Alternatívy rozvoja podmalokarpatskej kultúrnej krajiny* je práve upozorniť na hodnoty kultúrnej krajiny regiónu a nájsť také možnosti jeho rozvoja, ktoré zabezpečia

primeraný hospodársky rast pri dodržaní zásad ochrany prírody a kultúrneho dedičstva. Dôležitým činom v tomto smere bude vydanie *Sprievodcu po kultúrnych hodnotách a problémoch krajiny podmalokarpatského regiónu*, ktorý by mal starostom a obyvateľom dotknutých obcí pomôcť pri riešení konkrétnych otázok ich udržateľného rozvoja.

Riešitelia projektu budú nápomocní pri tvorbe a pripomienkovaní rozvojových dokumentov a sami dajú k dispozícii alternatívny scenár rozvoja podmalokarpatského regiónu s dôrazom na zachovanie kultúrnej krajiny. Uskutočnia tiež dotazníkový prieskum a rozhovor s predstaviteľmi samospráv a mienkotvornými osobnosťami žijúcimi na dotknutom území. Súčasťou projektu je aj aktivizácia miestneho obyvateľstva prostredníctvom tlačových besied a súťaží súvisiacich s rozvojom regiónu.

Rút Facunová, rut.facunova@savba.sk
Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava

Novinári diskutujú s koordinátorom projektu RNDr. Jánom Hanušinom, CSc., priamo v teréne. V pozadí obytná zástavba v Krasňanoch, ktorá vznikla na mieste niekdajších vinohradov (2011). Foto: Dušan Šebo

